

AINO THOEN (Andrusson) - 100

(30.VI 1913 – 17.XII 2010)

(prosaist)

„Olen sündinud 30. juunil 1913. a. Tallinnas. H. Kubu eraalgkooli lõpetamise järele astusin Tallinna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi, mille lõpetasin 1932. a. kevadel. Töötasin oma isa ettevõttes raamatupidajana 1932. a. kuni 1941. a.

1936. a. abiellusin Erik Thoen`iga. Pärast isa arreteerimist bolševikkude poolt 1941. a. suvel ja mehe mobiliseerimist ja Venemaale viimist töötasin A/S. A. M. Luther`i peakontoris raamatupidamise osakonnas. 1944. a. septembris õnnestus põgeneda Saksamaale, kus elasime 1946. a. sügiseni Würzburgis, Baieris. Et säilitada põgeniku staatust, asusime siis Klein-Heubachi D. P. laagrisse, elades seal kuni 1947. a. augustini, mil siirdusime Belgiasse. Belgias oleku aeg kestis kaks ja pool aastat ning lõppes viisa saamisega Kanadasse, kuhu saabusime detsembris 1949.“ /Rmt.: Aino Thoen, Völaraamat, Toronto, 1951/

1950. aastast elas Aino Thoen Torontos.

Ta avaldas kümne aasta jooksul neli psühholoogilise kallakuga romaani. Kirjandusse tuli kirjastuse „Orto“ poolt 1950. aastal korraldatud võistlusel II auhinna saanud romaaniga „**Völaraamat**“. See on kirjutatud Aino Thoeni abikaasa Erik Thoeni jutustuse järgi, kes

mobiliseeriti reservohvitserina nõukogude armeesse. Tõsielulisele materjalile toetuva raamatu eesmärgiks on rääkida tõtt 1941. aastal armeesse mobiliseeritud reservohvitseride jt. nõukogude mobilisatsiooni alla kuulunud meeste käekäigu kohta. Vaatluse all on paralleelselt mitme mehe käekäik.

Kirjaniku teise romaani, psühholoogilise koega ja põnevusromaaniga elementidega „**Igaviku veskid**“ tegevus toimub saksa okupatsiooni ajal Tallinnas, poliitilise poliitsei töömail.

Aino Thoeni kõige olulisem teos on kolmas romaan „**Hallide mägede maa**“, mis kujutab välismaiste tööliste rõõmutut elu Belgia söekaevandustes pärast II maailmasõda. Kesksed tegelased on valitud eestlastest põgenike hulgast, kelle vahel tekib mitmesuguseid suhteid – nii armastust kui ka vihkamist. Ka siin võib täheldada autori head tõsielulise materjali tundmist.

Armastusromaaniga „**Teisele rannale**“ tegevus toimub XX sajandi alguses ja kujutab I maailmasõja eelseid olusid Venemaal, hiljem näidatakse peategelaste elu Eesti

provintsilinnas. Poliitilised sündmused pole siin kirjanikku huvitanud, ta on sedapuhku kirjutanud traditsioonilise perekonnaromaani.

„Tunnetades kõige paratamatut mööduvust, seisan ma hämmastudes mälestuspiltide ees, mis aastate rutus ei ole tuhmunud, vaid kerkivad üha selgemini esile. Võib koguni end kaotada põhjendamatusse tundes, et kõik, mis oli vahepeal – sõda, kodutus, loobumised ja kaotused, on ainult pikk uni, ning see, mis on ühenduses nende mälestustega, ainus tõelikkus, sest tarvitseb vaid üles noppida mõtteniidike, et olla jälle seal – oma lapsepõlve kodus. 1944. aasta sügisel kodumaalt lahkudes teadsin eksimatult, kust teda pilkudega otsida, seni kui veel silm seletas – ta asus kiiresti taanduvas pealinna üldpildis ainult sõrmelaiuselt Puhki tornist lääne pool, tubli kiviviske merest.“

/Rmt.: Kirjanikult lugejale, 1953, lk. 102 – 103 Aino Thoen „Mõned hetked möödunud aegadest“./

Aino Thoen oli täpne, aga ka tundlik jutustaja, kes oma romaanide tegelaskonna ja realistlike elupiltide kaudu kujutas eesti meeste ja naiste kitsast valikuruumi 1940. aastatel.

Kirjanik suri 2010. aastal Torontos üheksakümne seitsme aasta vanusena.